

183 . Sibiu | Punct: str. Manejului (zidul Cetății) | Anul: 2008

Anul: 2008

Cod RAN: 143469.33

Perioade: Evul Mediu

Epoci: Evul Mediu

Tipuri sit: tip neprecizat

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Petre Beșliu Munteanu

Instituții: Muzeul Național Brukenthal, Sibiu

Raport

Reabilitarea străzii Șelarilor, care însoțește pe o bună parte traseul zidului de apărare al orașului Sibiu a început în 2007, dar numai din februarie 2008 am inițiat sondaje arheologice pe traseul zidului. În lipsa unui contract cu constructorii, nu am avut finanțare. Constructorii au oferit muncitori pentru efectuarea unei singure casete. Motivul solicitării cercetării de teren a fost dezvelirea în cursul reabilitării străzii a unor structuri subterane de zidărie. În momentul începerii săpăturii, o bună porțiune din stradă fusese pavată, ceea ce împiedicat trasarea unor secțiuni de dimensiuni rezonabile, ele ajungând astfel la lățimea de 1,20-1,40 m.

Zidul cetății în zona străzii Manejului este mai puțin cunoscut decât Grădina Călugărițelor, amenajată în exteriorul lui, și decât Mănăstirea Ursulinelor, echipată cu un pasaj de trecere boltit la etaj spre amintitul loc de recreere din sec. al XVIII-lea.

Primul sondaj arheologic a vizat zidăria afectată de săpăturile constructorilor. Caseta s-a lărgit mai mult decât zidăria și s-a adâncit până la 2,10 m față de nivelul străzii.

Zidăria dezvelită și cercetată în adâncime era, în fapt, baza scării de acces la drumul de strajă, fiind alcătuită din pietre de râu, pe care au fost așezate două structuri simetrice din cărămizi groase de 5 cm. Cărămizile au fost rânduite îngrijit, pe cant, formând baza unor arce. Partea din mijloc, între cele două structuri cu cărămizi pe cant, se adâncea cu 0,30 m. În plan cu partea centrală a structurii menționate, dar în exterior, mai jos cu 0,20 m, au fost așezate două pietre de râu. Dispoziția planimetrică a zidăriei sugerează baza unor scări (din cărămizi?) cu dimensiunile de 2,60 x 1,25 m, care urcau spre parapet la N și S.

Profilul de N al casetei ne arată depuneri succesive de pământ brun-cenușiu sau verzui, mâlos, urme de arsură în straturi de depunere și un nivel consistent rămas în urma unui incendiu, materiale de construcție depuse într-o groapa săpată în solul viu. În profilul de N se distinge cu claritate un nivel inferior gros de 0,10 m rezultat din depunerea mortarului pe solul viu.

Altă casetă a fost practică în partea de N a segmentului de zid, având ca latură arcul de descărcare al culoarului de trecere spre grădină. Fundația zidului din cărămizi și pietre a zidului de incintă este superficială; sub ea se observă sol viu. Urmele activității constructorilor sunt sesizabile sub talpa arcului. Spre NV au fost amenajată construcții moderne, evidente și în caseta învecinată.

A treia casetă a fost plasată și mai la N, acolo unde planurile din sec. al XVIII-lea arată un turn de incintă. În caseta de 1,20 x 1,20 m am surprins un segment al contrafortului turnului, interior incintei, pe direcția E-V, amenajat din cărămizi de 30 x 15 x 3(4) cm. Pe malul de sud-est a fost vizibil un șanț care cobora până la 0,90 m, tăind stratul natural de pietriș. La SV, în plan cu frontul caselor actuale, au fost evidente fundațiile superficiale ale unei amenajări numite magazie în planurile din sec. al XVIII-lea

În capătul de SE al segmentului de zid de incintă a fost săpată o secțiune în spațiul permis de constructori 1,40 x 1,40 m, cu o latură mărginită de piciorul de sprijin al unei bolți, parte a zidului de incintă. Malul de S a lăsat să se vadă la 1 m de fundația zidului de incintă, pe o lățime de 0,50 m, un șanț adâncit cu

0,70 m în stratul natural și nisip pe fund. Groapa a fost nivelată cu un strat cu pigmenți de arsură, suprapus la rândul de stratul de construcție. Între talpa zidului care susținea arcul zidului și stratul de construcție se vede un strat de pământ brun-verzui. Profilul opus lasă să se vadă stratul de construcție la nivelul părții inferioare a fundației din piatră, sub care se află patru cărămizi de 25 x 4 cm; 18 x 4 cm; și 12 x 4 cm. O groapă săpată în straturile superioare, conținea urme de lemn ars. Peste groapă și nivelele fără materiale de construcție s-a depus un strat compact de arsură. Și straturile superioare, de nivelare, conțin pigmenți de arsură.

Terenul din afara incintei de apărare a fost sondat printr-o secțiune plasată perpendicular pe direcția zidului. Fundația zidului cetății, alcătuită din pietre și cărămizi, a fost suprapusă după demolarea suprastructurii de un strat de nivelare peste care a fost ridicată o zidărie din cărămizi, ajunsă și ea sub pământ.

Materialul arheologic este sărac: fragmente ceramice moderne și medievale și un medalion din bronz al Sfintei Ursula. Merită menționate fragmentele ceramice recuperate din șanțul săpat în solul viu din caseta de la SE, fiind anterioare momentului construirii zidului de apărare. Ele nu au caracteristici deosebite de cele ale ceramicii medievale.

Datele stratigrafice din casele arheologice de pe strada Manejului sunt de natură a oferi reconstituirea evoluției istorice a fortificației. Nu există urmele unei construcții din lemn anterioare zidului din material durabil. Cea mai veche amenajare este un șanț puțin adâncit în solul viu, surprins în săpătură pe o lățime de 0,70 m. În umplutură șanțului s-au păstrat fragmente ceramice medievale. Nivelul de călcare a crescut cu 0,50 m până la depunerea unui strat de incendiu.

Zidul de apărare a fost ridicat sub buza terasei. A urmat ca și în alte cazuri cunoscute în Sibiu, umplerea spațiului dintre zid și panta terasei. Fața zidului de pietre, cu cărămizi așezate sub talpă este superficial adâncit în solul viu.

Zidul a fost refăcut după incendiul probabil din 1556. Atunci s-au adăugat arcele din cărămizi și s-a construit baza scării de acces. Arcele de sprijin ale zidului se sprijineau la rândul lor pe substrucții din zidărie.

Nu am văzut în săpăturile constructorilor urme ale segmentului de zid demolat odată cu construirea Mănăstirii Ursulinelor. Solul bun de fundație aflându-se în această zonă foarte ridicat, nu a fost nevoie de o fundație solidă care să lase urme consistente. În exteriorul zidului de incintă se afla un teren mlăștinos.

Momentul demolării segmentului de zid cu direcția E-V și al umplerii mlaștinii exterioare este reliefat de medalionul cu Sf. Ursula, descoperit în umplutură.

Segmentul de zid cercetat arheologic este cuprins între cele turnurile numerotate cu 9 și 10 în inventarul din 1751. Planul care însoțește studiul lui L. Reissenberger ne arată un sistem dublu de apărare, cu segmentul de zid l protejat la N E de Turnul Bărbierilor1 (substrucțiile lui se află actualmente în grădina Liceului Pedagogic- Mănăstirea Ursulinelor) și o incintă exterioară, așa cum am descoperit în fața Turnului Lăcătușierilor.

Pornind de la rezultatele cercetării arheologice, constructorii au marcat în pavaj picioarele arcelor de descărcare ale zidului din cărămizi care l-a căptușit în interior pe cel mai vechi.

Informații suplimentare online

[Raportul 4185 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapservet Cimec.ro](#)